

ФИНАНСОВИ РИСКОВЕ ДЕКЕМВРИ'2013

МЕЖДИНЕН ДОКЛАД С ПРОГНОЗА И
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

В доклада се анализират политическите реалности: действията и официалното говорене на институциите. При изготвянето му, безпристрастно и с респект към фактите, са взети всички мерки за осигуряване на обективна и точна информация, а данните, анализите и мненията са базирани на посочените източници по начина и обхвата, изложен в доклада. Анализът и прогнозата не изразяват политически пристрастия; не третират положително или отрицателно политическата констелация; не дават аргументи за ползата или за вредата от нея.

Авторите не носят отговорност за информация и материали, изхождащи от други източници и не носят пряка или косвена отговорност за неточно, непълно и превратно използване на информацията, представена в доклада. Без тяхното изрично писмено съгласие съдържанието на доклада не може да бъде променяно, преработвано, приспособявано, допълвано или от него да се изработват производни материали; не може да се цитира, освен за изследователски и учебни цели - докладът не е част от публичния, а от академичния дебат. За нанесените вреди се носи съответна имуществена отговорност.

Песимистичната корекция на макрорамката и на приходите при актуализацията на бюджета през юли се оказаха неверни и недостатъчни. Това създава рискове за публичните финанси в края на 2013 г. – както за изпълнението на бюджета за тази година, така и за този в 2014 г. Основни макропоказатели, сред които номиналният БВП и бюджетните приходи, няма да бъдат достигнати. Това ще наложи допълнителни съкращения на разходите, най-вече на инвестиционните, което ще създаде още един фактор за намаляване на публичното потребление и темпа на растеж. Икономическата депресия и тенденцията за дефлация правят несигурна макро рамката и прогнозите за бюджета в следващата година. Финансовата и в частност фискалната държавна политика стават във висока степен несигурни.

Финансовите рискове и несигурност, задълбочени от загубата на компетентност, принуждават политическото управление да съкращава разходи и да заделя непознати досега по размерите си резерви, за да се защити от прекомерен дефицит и да предпази бюджетната си позиция. Едновременно с това трябва да предотврати други политически и социални рискове.

Политиката на „социални стъпки“ е въздействие върху рисковете, създавани от ниското доверие и високия протестен потенциал. Управляващите се стремят да не допуснат масови вълнения и улично насилие през зимните месеци.

Фискалната политика е в състояние на крайно напрежение между посочените две предизвикателства. **Цената на компромиса е жертване на растеж и работни места.** Причините: Икономическата среда за бизнеса и инвестициите е неблагоприятна. Голямата част от предишните инвестиции са обездвижени на имотния пазар и в енергетиката. Активното население намалява с непознати по скорост темпове. Поради това очакванията за растеж на потреблението вероятно няма да се оправдаят. Публичната власт концентрира в себе си значителна част от свободните парични ресурси. Икономическата динамика зависи в много голяма степен от това как ще бъдат разходвани те. От това зависи и усвояването на европейските фондове. Финансова политика свива публичните разходи и инвестиции заради политическите предизвикателства.

Рискове за изпълнението на бюджет ` 2013¹

Песимизъм за макрорамката.

С приетата от Народното събрание в началото на август актуализация основните параметри на централния бюджет за 2013 се променят така:

Показатели	Заверено	Актуализирано
Реален растеж на БВП	1,9	1,0
2% по-малък БВП	81486 млн. лв.	79932 млн. лв.
207 млн.лв. по-малко бюджетни приходи	18404 млн. лв.	18196 млн. лв.
286 млн.лв. повече бюджетни разходи	19206 млн. лв.	19492 млн. лв.
493 млн.лв. повече дефицит на КФП 2% БВП	1100 млн. лв.	1593 млн. лв.
Увеличение на държавния дълг		+1 млрд. лв.

Актуализацията като цяло съответства на процесите и тенденциите в реалната икономика, свързани с икономическата криза и политическата нестабилност в страната. Тя се оказва недостатъчна и нереалистична.

Успоредните тенденции на спад на темпове на постъпленията в централния бюджет и в Консолидираната фискална програма (КФП), предполага наличието на обща определяща причина, каквато е погрешно актуализирания БВП и други макропоказатели с голяма тежест и инертност на фискално въздействие:

- Прогнозата за растежа на реалния БВП за 2013 г., който МФ сочи в

средносрочната прогноза към Бюджет 2014 е 0.6 %, което е под планирания 1%, заложен в актуализирания бюджет за 2013 г.;

- Средногодишната очаквана от МФ за 2013 г. инфлация 0.6 %, което е много по-ниско от планираните преди една година 3.4 % и 2.9% след актуализацията. Ясно е очертана тенденцията за спад на инфлацията. На средногодишна база тя намалява от 3.5% през юни на 1.8% през октомври 2013 г. Спрямо съответния период за предходната година инфлацията намалява от 4.4% през януари на минус 1.4% през октомври 2013 г.
- Общото изоставане на номиналния БВП е 2.7 % от прогнозата. С оглед на горните стойности, може да се очаква БВП за 2013 г. в номинално изражение да нарасне с около 1.2 % (спрямо отчетените през 2012 г. 77582 млн. лв.), или около 78513 млн. лв., което е с 1419 млн. лв. по-малко от заложения в актуализацията БВП от 79932 млн. лв.

Компоненти и фактори за темпа на БВП` 2013 г. Според макро рамката на бюджета, вътрешното търсене се очаква да спадне с 0.9% на годишна база, основно в резултат на спада на инвестициите. Според бюджетната прогноза единственият фактор, който ще допринесе за ръст на БВП през 2013 г. година е нетният износ. Той се очаква да допринесе 1.5 процентни пункта към ръста на БВП.

Съмнение поражда не отчитането на изменението на запасите. Европейската комисия очаква спад на приноса на този показател в ръста на БВП в размер на 0.6%. Имайки предвид тяхното силно нарастване през 2012 г., то очакването за сериозен негативен принос към темпа на БВП в 2013 е напълно основателен. Това може да доведе до още по-малък растеж на икономиката през настоящата година от очаквания.

Рискове за приходите. Основните външни фактори, въздействащи върху българската икономика не са претърпели промени по вид и сила на влияние през 2013 г. Допусканията за нисък икономически растеж в ЕС и отсъствие на възходящи тенденции в световната икономика са твърде сходни² както в отчетите за 2012 г., така и в прогнозите на Министерството на финансите, ЕК и СБ за 2013 г.

Данните за месец октомври показват, че приходите значително изостават от бюджетната програма за 2013 г. Най-сериозно е изоставането на данъчните приходи, които възлизат на 14.7 млрд. лв. за десетте месеца на годината. Това е 80.1% от актуализирания бюджет и показва значително изоставане в сравнение със същия период на миналата година. Сериозно изоставане се наблюдава в събрания ДДС – 79.8%, който формира 48% от всички данъчни приходи; в акцизите – 81.9% с дял 26% от данъчните приходи; и, в данъка върху доходите на физическите лица – 79.3% с дял от 15.3%. Управленските решения по отношение на регулациите на бизнес средата не допринасят достатъчно за нейното подобряване и за по-голямо събиране на данъчните приходи.

Приходите и доходите от собственост са значително под очакванията, като за първите 10 месеца са събрани 60%. Държавата не е добър стопанин на активите си. Видимо е загърбването на приходите от държавна собственост. Обяснение може да се търси във влошаващото се състояние на активите, кризата на имотния пазар и корупционни практики при управлението на публичната собственост.

Неданъчните приходи отбелязват сравнително добро изпълнение от 83.1% от заложената годишна цел и са незначително под прогнозата. Добрите резултати се дължат на изключително доброто изпълнение на приходите от глоби, санкции и наказателни лихви, които по отчет са събрани за десетте месеца почти 140%. Събирането на държавните такси също е добро с резултат 93.7% от годишния план. Тези приходи формират само 11% от всички бюджетни приходи и не могат да компенсират изоставането на данъчните приходи.

В случай, че не настъпят промени в събирането на данъчните приходи, в края на 2013 г. има сериозна вероятност централният бюджет да не събере около 550 млн. лв. приходи.

Отсъстващите мерки. Законодателните промени в данъчната сфера, предложени от правителството след изборите през май 2013 г., са насочени към данъчни облекчения за юридическите лица, а не към повишаване на финансовата и данъчната дисциплина. Единственото изключение е т.нар. „обратно начисляване на ДДС“ при сделките със зърно. Няма данни за ефекта от тази мярка.

Отсъстват респектиращи организационно-административни мерки за повишаване на данъчната събираемост като цяло. Всички анализи за сивата икономика в България през 2013 г., включително на ЕК, СБ, Центъра за изследване на демокрацията, Центъра за икономическо развитие и др., сочат сходни данни за запазване на високите ѝ нива до около една трета от БВП.

Очертава се неизпълнение на планираните в бюджет` 2013 преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) и загубата на работни места, доходи и данъчни приходи, свързани с тях. Предвидени са 1.5 млрд. евро ПЧИ. В края на септември те възлизат само на 854.4 млн. евро, или 57 % от годишния разчет. Причините са в спирането от новото правителство на подготвените приватизационни сделки за „БДЖ Товарни превози“, „ВМЗ Сопот“, АДИС и други държавни предприятия, за които имаше заявен интерес от външни инвеститори, и в прекратяването на силно атрактивните условия за инвестиции във ВЕИ, спада на потреблението на електроенергия и общата неяснота относно перспективите за развитието на сектора. (по данни на АПСК, БНБ).

Изоставане в достигането на планираните приходи по Консолидираната фискална програма (КФП) съответства в много голяма степен на тренда и стойностите при изоставането на приходите на Централния бюджет (Приложение 1). Това изоставане към м. октомври 2013 г. се илюстрира от данните в Приложение 2.

Данъчните приходи по КФП (включително пенсионните и здравните вноски) изостават с 1.9% от годишния план, което е 434 млн. лв. Общите приходи по КФП към октомври изостават спрямо темповете на събиране на приходите в 2012 г. с 2.4%, или 729 млн. лв.

Риск е очертаващото се неизпълнение на приходите по централния бюджет и по КФП за 2013 г., което вероятно се дължи на:

- понижена събираемост на приходите, поради организационни проблеми на данъчната администрация;
- въздържане на част от данъкоплатците да платят отчетените и дължими данъци и осигуровки като реакция на политическата нестабилност, влошаването на бизнес-климата и спада на продажбите, както и заради нарастване на несигурността за работата и доходите при гражданите;
- разширяване на сивата икономика и укриване на доходи и данъци;
- разрастване на контрабандата и не плащането на ДДС и акцизи;
- нереалистични прогнози за основните макро показатели, на които се основава актуализирания бюджет за 2013 г.;

Намаление на разходите. Изпълнението на разходите изостава от годишната програма, съгласно актуализирания бюджет. Актуализацията влезе в сила през август и не е изключено изоставането да намалее в края на годината. Тя бе направена именно с цел увеличаване на разходите. Въпреки това, ако правителството се възползва от възможността да задържи 10% от

разходите на общините като буфер, то в края на годината теоретично могат да бъдат спестени разходи по КФП за около 1.55 млрд. лв. Това е управленския резерв за компенсиране на несъбраните приходи.

Ограничаването на разходите по този начин допълнително ще влоши положението на финансово заплашените 15 общини в страната, които са неспособни да посрещат своите задължения и глобите за нарушения при усвояването на европейските фондове. Това формира риск през тази и следващата година.

Опасност е нарастването на квазифискалните дефицити. Увеличаването на просрочените задължения на държавните предприятия и болниците. Непосредствен риск от преразход създават държавните и общинските болници, чийто дълг превишава 500 млн. лв. Ще се наложи спешна финансова помощ, за да се предотврати спирането на прием на пациенти и на процедури.

Формират се и непредвидени разходи – за осигуряване на подслон, отопление и издръжката им при зимни условия на 11 000 нелегални имигранти.

Въпреки завишаването на разходната част на актуализирания бюджет за 2013 г, като управленска реакция на рисковете за приходите, правителството най-вероятно ще ограничи и задържи разходите. Тяхното изпълнение в планирания обем би довело до надхвърляне на планирания дефицит и застрашително би доближило максимално допустимия праг от 3%, съгласно изискванията на Пакта за стабилност и растеж (ПСР).

Ограничаването на разходите е инертен процес. Изключително слабото изпълнение на капиталовите разходи, които към края на месец октомври са едва 51.7% от заложените по програма, не могат да бъдат наваксани. Неизпълнението на капиталовите разходи на държавата става причина за по-нисък темп на БВП.

Прогноза за дефицита. Заложеният в бюджета дефицит в 2013 г. може да не бъде надвишен. Макар че, ако прогнозирият ръст на БВП и на инфлацията не бъдат достигнати, това би допринесло за по-голям бюджетен дефицит, при равни други условия. Според есенната прогноза на Европейската комисия, очакваният ръст на БВП през 2013 г. е 0.5%, като подобна стойност дават и други независими анализатори.

Възможното неизпълнение на приходната част на централния бюджет се очертава в рамките на 500 – 600 млн. лв. Правителството може да избегне критичната стойност на дефицита като продължи на ограничаване разходите до края на годината. Темпът им и сега изостава с близо 0.9% от м.г., което е около 280 млн. лв.; предстои разход за коледни добавки за малките пенсии за 2013 г., възлизащ на 53.5 млн. лв.

По отношение на КФП, ако продължи сегашното задържане на разходите, може да се очаква неизпълнение в края на годината, което да компенсира напълно изоставането на приходите. Така дефицитът най-вероятно ще остане в рамките на планирания.

Финансови рискове ` 2014

Рискове в макрорамка ` 2014.

Намаляването на лицата в трудоспособна възраст е първият по значимост риск в макрорамка ` 2014. Темпът на намалението между 2015, според прогнозата на НСИ, и 31.12.2012 – последните отчетни данни е 4,2% и е представен на следващата таблица:

Отчет	Интерполяция	Интерполяция	Прогнози НСИ	
2012	2013	2014	2015	Индекс 2015/2012
4899092	4825606	4758047	4696809	0,958
Верижен индекс	0,985	0,986	0,986	

Това е драматично по силата си намаление с 202 283 на лицата в трудоспособна възраст. То е съпроводено с неясноти при отчитането на емигриралите в трудоспособна възраст българи. Заедно, двете обстоятелства формират риск с критично ниво.

Рискът произтича от намалението на населението на страната, вследствие отрицателен естествен прираст и емиграция, основно в западно и южноевропейските страни от ЕС, САЩ и Канада.

Критичното ниво на спада на трудоспособните поражда каскади от нови рискове, които надвишават рисковите критерии за националната сигурност, икономиката и населението на Република България.

Първо. Намалението на трудоспособните е разпределено неравномерно по територията на страната. Има общини, които в последните 4 години са загубили повече от половината от населението си. Намалението на трудоспособните е с такава сила, че опустошава икономиката на области и общини в Северозападна, Северна и Югоизточна България.

Второ. Намаленият се активните потребители, което снижава потреблението, в частност прави негативна прогнозата за търсенето на жилища и офиси, стоки за дълготрайна употреба от домакинствата, за излизане от кризата в енергетиката, в строителството и в имотния пазар.

Трето. Влошава количеството и качеството на трудовите ресурси и оттук – намалява възможностите за икономическо развитие.

Четвърто. Увеличава дела на нетрудоспособните спрямо трудоспособните и разбива равновесието на пенсионната и социално осигурителната системи на страната.

Пето. Поради намаление на населението в активна възраст изисква радикално реструктуриране на териториалните административни услуги и власти, на здравните заведения и болниците; поради намалението на учениците налага закриване и концентрация на средните и висши училищата в страната.

Настъпването на рисковото събитие е сигурно. Намалението на трудоспособните нанася преки щети за страната.

Рискът е неуправляем в краткосрочен период; приема се от политическото управление като непреодолима сила.³

Собственици на риска са изпълнителната и законодателната власти в страната. Техните управленски въздействия досега не са дали резултат.

Рискове пред потреблението. Официалната макрорамка `2014 предполага нарастване на потреблението с 1,9%, което единствено може да доведе до 1,8% растеж на БВП и оттам да гарантира бюджетните приходи. Това е рискована прогноза, поради следните причини:

Първо. Събдването на официалната прогноза означава нарастване на потреблението на икономически активните лица със 3,2%, при средно нарастване 1,8% в последните 12 месеца, което граничи с краен оптимизъм.

Второ. Общото нарастване на физическото потребление в последните 4 тримесечия по отчет е 0,4%. Нарастване общо с 1,9% в 2014 изисква преодоляване на посоченото вече намаление на активните лица с 1,4% годишно в периода 2012 – 2015 г.

Трето. Потребителското доверие не предполага увеличаване на потреблението; застинало трайно в последните 3 години на нивата около -40%. Заедно с очакванията за намаляване на инфлацията и лекото нарастване на намеренията за спестяване, то не оправдава официалната прогноза за увеличаване на потреблението.

Четвърто. Очакванията на потребителите в следващата година за собствените им финансово състояние, макар и с лека положителна промяна, и за икономическото състояние на страната остават под -20%, под тези преди кризата от 2009 г.

Лето. Потребителите остават крайно сдържани, -80%, по отношение на инвестиране. Прогнозирането на потреблението на база повтарящите се условия в последните 4 години не дава основания за очакване на растеж над 0,5% през 2014 г.

Рискове пред инвестициите. Официалната макро рамка`2014 отчита значително спадане на инвестициите, в това число на най-динамичната им част – преките чуждестранни инвестиции. Това задава очаквания за рискове пред brutното образуване на основен капитал в страната.

Първо. Инвестициите в икономиката не възстановяват нивата си отпреди спада си по време на кризата – остават около 3 млрд. лв. във всяко от последните 12 тримесечия. Това е равнището, което приемаме за очаквано през 2014 г.

Второ. Капиталоотдаването остава постоянно след кризата – около 4.5 лв. БВП на 1 лев инвестиции. Този показател се прогнозира еднозначно за следващата година малко над посочената стойност.

Трето. След кризата бизнеса оценява състоянието си като двойно по-незадоволително в сравнение с 2008 г., без положителна тенденция.

Четвърто. Бизнес климатът също остава на равнищата около 10% при двойно по-добри самооценки в годините преди кризата. При изглаждане на типичните сезонни отклонения може да се отбележи известна много слаба тенденция на подобрене. Същото се отнася и за бизнес доверието, което остава с отрицателни стойности.

Лето. Бизнес очакванията за средата са със слаба положителна тенденция в годините след кризата, която отслабва в 2013 г. Очакванията на бизнеса за цените се движат постоянно около нулата след тройния спад в 2009 г.

Налага се заключението, че самите негативни нагласи на бизнеса се превръщат в риск пред инвестициите.

Последният, възпиращ инвестициите риск, е критично ниското доверие във властовите институции и нестабилната политическа констелация в страната.

Рискове пред БВП. Официалната прогноза за 1.8% растеж на БВП е рискована, поради следните обстоятелства:

Първо. Намалението на трудоспособните лица е основният фактор да се очаква с 0,5% понисък от прогнозирания темп на растеж на БВП по линията на заетите и производителността. Този резултат се получава при очаквания за нарастване на коефициента на заетите до 55%; намаление на безработните до 12.6%, както е в правителствената макро рамка; намаление на отработените човечкочасове с 0.5%; и увеличение на производителността на час с 1.8%.

Производителността образува временен ред с ясно изразено линейно изглаждане и не е реалистично да се очаква, че може да нарасне по-бързо.

Второ. Постоянните стойности на брутно образование на основен капитал в тримесечията след кризата и на капиталоотдаването формират 0.8% темп на БВП.

Трето. Тенденцията на нарастване на потреблението е с около 0.9 – 1.0%, а при инвестициите за спад от 1.0 – 1.1%. Това изисква силно изпреварване на темпът на износа пред този на вноса; при темп на вноса между 3.7 – 4.2% износьт трябва да нарасне с над 7.0% за да формира общ темп на БВП около 1.8%. Официалната прогноза за износа – 7.2%, отговаря на това изискване; но рискът това да не се случи е значителен. Общото очакване за растеж в ЕС е 1% – с 0.2 пункта по-ниско от правителствените очаквания. Тази прогноза изисква да се предположи, че българският износ ще бъде с толкова висока конкурентоспособност, че ще измести други износители в ЕС, което е малко вероятно.

Четвърто. Всички основни финансови обстоятелства не предполагат достигане на официалната прогноза за БВП. Те са: силното забавяне на темпа на кредитите за нефинансовия сектор и домакинствата до 0.7%; постоянното високо ниво от 22.9% на несъбираемите и разсрочени банкови заеми; нарастването на просрочените фирмени задължения (една прогноза в ЛУР на НБУ ги очаква на 172.3 млрд. лв. в края на 2013 г.); много бързото нарастване в последните 12 месеца – със 7.8% на депозитите на нефинансовия сектор и домакинствата.

Лето. Последният, но може би на първо място рисков фактор за растежа на икономиката е политическата нестабилност и критично ниското доверие в обществото, ниското доверие на бизнеса и на потребителите. Политическият контекст не е добър за икономиката, поради преобладаващото недоверие и ниската подкрепа за управлението.

Инфлационни рискове. В разчетите си приемаме като работна официалната прогноза за 1.8% инфлация.

Съществува между ниска и средна вероятност от задълбочаване на видимата в последните тримесечия дефлационна тенденция на хармонизирания индекс на потребителските цени. Това може да доведе до по-ниска от очакваната инфлация и така – да увеличи риска за изпълнение на бюджетните приходи.

Рискове пред бюджет`2014

Съмнения и липса на изходните данни. Не са консистентни показателите, върху които стъпва предложението от МС законопроект за Бюджет 2014 г. На няколко места в мотивите към внесения в НС проектобюджет е посочено, че съгласно коригираната макро рамка за 2013 г., очакваният номинален БВП за 2013 г. е в размер на 79.932 млрд. лв. Същевременно в основните макроикономически допускания за бюджета е посочено числото 78.932 млрд. лв. Логично би било разликата от 1 млрд.лв. да отговаря на понижения ръст на БВП в новата макрорамка, който е 0.6% за 2013 г. БВП в размер 79.932 млрд. лв. фигурира в макрорамката от месец април 2013 г., приета от служебното правителство с Решение № 245 на МС от 19 април 2013 г. В неговата макро рамка е заложен ръст на БВП от 1%. Това разминаване в данните говори, че основните показатели на бюджета за следващата година не почиват на твърда основа, което е сериозен риск за управлението.

Въпреки по-консервативните собствени прогнози за 2013 г. направени през м. октомври, МФ използва като изходна база за пресмятане на БВП за 2014 г. и стойностите от актуализирания бюджет направени през м. юни. Това, както и устойчивите негативни тенденции в икономическата и политическата среда в страната, поставя под съмнение доколко реалистични са прогнозите и разчетите за БВП и приходната част на Бюджет 2014.

Единната бюджетна класификация (ЕБК) не е утвърдена публично от министъра на финансите за 2014 г. ⁴

- Приемането на Бюджет 2014 без утвърдена и публикувана ЕБК е нарушение на чл. 14, ал. 2 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).
- Без ЕБК бюджетът и неговото изпълнение не се подават на прецизна статистическа отчетност и сравнимост.
- ЗПФ се позовава на ЕБК девет пъти в общо 7 члена и параграфа. ЕБК според ЗПФ е основен инструмент в: изготвянето на бюджетните прогнози; планирането на приходите и разходите от първостепенните разпоредители; отчетността на разходването на националните и европейските средства.

Отсъства таблица за разходите по държавни функции. В средносрочната прогноза (мотивите) към Бюджет 2014 г. за пръв път от 20 години насам отсъства сравнителна Таблица за разходите на Консолидираната фискална програма по държавни функции (и техните основни елементи) на основата на ЕБК за бюджетната и за предходната година. Вместо Таблица, има графика от кръгов тип само за някои от разходите по функции, без техните елементи.

Отсъствието на сравнителна Таблица за разходите по функции нарушава традиционната форма на оповестяване на бюджета и води до невъзможност:

- Да се сравнят числовите стойности и относителната тежест на разходите по държавни функции за бюджетната и предходните години, което прави бюджета за 2014 непрозрачен;
- Да се прави съпоставка и да се осъществи политически контрол над изпълнението на бюджета като финансова гаранция, фактически разход и отчет на правителството за изпълнение на държавните функции.

Обяснение за „пропуските“. Отсъствието на ЕБК се дължи на факта, че правителството си осигурява скрит резерв от 500 млн. лева под формата на разходи за инвестиции за „икономически растеж и държавност“. Такова понятие не съответства дори далечно на каквито и да са статистически разходни пера по закона, Евростат и НСИ. Доказателство за това е фактът, че „икономически растеж и държавност“ е вмъкнат в резерва за „непредвидени и неотложни разходи“. Това е недопустимо, тъй като не би могло да се посочи нищо по-„предвидимо“ и „отложно“ от един инвестиционен бюджетен разход.

По същата причина отсъства Таблицата за разходи по функции; по закон не съществуват държавни функции „държавност“ и „икономически растеж“. Скриването на едни от най-важните елементи на бюджета поражда опасения, че правителството има намерение да прави своеволни разходи и желание да избегне контрола на Сметната палата.

Наличието на множество пропуски и грешки по отношение на бюджетния закон за 2014 г., показва спаднало ниво на компетентност в МФ, което е нов риск на управлението на страната. Има основателни съмнения и по отношение на заложената в макро рамката прогноза за цената на суровия петрол. В прогнозата на Енергийната информационна администрация на САЩ, откъдето е взета тя, не са отразени последствията от споразумението с Иран, което го извежда на световния пазар като крупен производител. Това заплашва картела ОПЕК от още по-голям разпад и загуба на контрола върху високите цени на суровия петрол.

Поради отсъствието на достоверни данни и крайно противоречива информация не е възможен и анализ на неизпълнението на европейските фондове.

Прогноза` 2014.

Политическата турбулентност в страната и анализът сочат реална опасност заложените макроикономически показатели за 2014 г. да не се изпълнят.

Сумирани, отрицателните влияния върху бюджетните приходи са: по-ниският от очаквания номинален БВП в 2013 и в 2014 г.; по-ниската от прогнозираната цена на суровия петрол; неусвояването на европейски фондове.

Рискована е прогнозата, че вътрешното търсене ще се увеличи с 1.9% след като се е свило с 0.9% през настоящата година и това – без осезаема промяна в доверието и намеренията на потребителите и бизнеса. Предвидените 88 мерки за облекчаване на бизнес средата не са променили посоката на негативните нагласи. Същата се отнася, вероятно в още по-отрицателна степен, на преките чуждестранни инвестиции.

Основният риск за разходите е политиката на „социалните стъпки“: облекченото пенсиониране, спирането на нарастването на възрастта за пенсиониране, връщане на условията за пенсиониране на военнослужещите, увеличаването на някои разходи за масово социално подпомагане и пр. Макар и редуцирани в сравнение с първоначалните намерения и още неприети окончателно, те заплашват с прекомерен дефицит бюджета на ДОО и неотменимо задължение за допълнителен бюджетен разход.

Резерв за дефицита. Компрометирането на официалните прогнози за макро рамката през 2014 неминуемо ще доведе и до неизпълнение на бюджетните показатели, най-вече по отношение на приходната част.

Тази заплаха е известна на правителството и поради нея в бюджета е заложен невидан досега буфер, който следва да го предпази от провал. Това е т.нар. „резерв за непредвидени и неотложни разходи“ в размер на 710 млн. лв., включително 640 млн. лв. за „икономически растеж и държавност“.

Правилата за разходване на тези средства трябва да станат известни след публикуването на постановлението на МС за изпълнение на бюджета. Не е сигурно, че ще се достигне до усвояване на тези средства, предвид тромавостта на държавната и общинска администрация и опита с европейските фондове до този момент. Има голяма вероятност, дори при постъпили проекти за тези фондове, самото им реализиране да бъде или минимално и/или отложено за следващата бюджетна година.

Истинската роля на буфера е да спаси дефицита в случай на значително неизпълнение на приходите. Цената на некомпетентността, на неспособността да се гарантира изпълнението на финансовата политика на държавата ще бъде жертването на темповете на растежа.

Приложения

¹ Приложение 1

Изпълнение на приходите на централния бюджет по елементи към октомври 2012 и 2013 г., млн.лв.

	Изпълнение			Изпълнение			6-3	4*7/100
	Отчет 2012	Окт. 2012	2/1 (%)	План 2013	Окт. 2013	5/4 (%)		
	1	2	3	4	5	6	7	8
Общо приходи и помощи	17283.7	14445.9	83.6	18196.2	14675.7	80.6	- 3.0 %	- 545.9
Общо данъчни приходи в т.ч:	15289.5	12696.4	83.0	16084.9	12880.2	80.1	- 2.9 %	- 466.5
- ДДФЛ	2282.2	1877.0	83.3	2466.7	1956.3	79.3	- 4.0 %	- 98.7
- ДДС	7151.9	5823.0	81.4	7655.0	6105.3	79.8	- 1.6 %	- 122.5
- акцизи	4047.8	3392.6	83.8	4115.0	3370.4	81.9	- 1.9 %	- 78.2

Приложение 2

Изпълнение на приходите по Консолидираната фискална програма към октомври 2012 и 2013 г.

	Изпълнение			Изпълнение			6-3	4*7/100
	Отчет 2012	Окт. 2012	2/1 (%)	План 2013	Окт. 2013	5/4 (%)		
	1	2	3	4	5	6	7	8
Общо приходи и помощи	27469.6	22127.3	80.6	30384.8	23751.3	78.2	- 2.4 %	- 729.2
- Данъчни	21523.4	17807.9	82.7	22851.2	18470.6	80.8	- 1.9 %	- 434.2
- Неданъчни	3578.9	3103.0	86.7	3794.0	3201.9	84.4	- 2.3 %	- 87.3
- Помощи	2367.2	1216.4	51.4	3739.6	2078.8	55.6	+ 2.8 %	+ 58.2

² Доклади на МФ към бюджета за 2012 и 2013

³ "Непреодолима сила, бедствие" е събитие, вероятността и последиците, на което са неуправляеми.

⁴ На сайта на МФ има ЕБК само за 2013 г. и за предходни години, но не може да се открие такава за 2014 г. Няма публикувана заповед на министъра на финансите, с която да преадресира ЕБК от 2013 г. да се прилага и за 2014 г.